

De mà pròpia

No sembla que hom s'hagi plantejat gaire sovint si és correcte, en català, l'ús de l'expressió *de puny i lletra*, que pot passar, efectivament, com un calc de la fórmula usual en castellà. Comprovem, en primer lloc, que no la recull cap dels nostres diccionaris de barbarismes (si més no, cap dels quatre actualment en circulació que coneixem, ni tampoc l'antic d'Emili Valles). Però tampoc no figura al Diccionari Fabra ni a la Gran Enciclopèdia Catalana. I pel que fa als diccionaris d'equivalències, cap dels que hem consultat (incloent-n'hi alguns d'especialitzats, com el *Vocabulari jurídic* del Col·legi d'Advocats de Barcelona) no indica, llevat del de Francesc de B. Moll, la traducció catalana de l'expressió del castellà. Moll proposa *de mà pròpia*, cosa que sembla excloure, doncs, *de puny i lletra* com a expressió admissible. En el Diccionari Alcover-Moll, a més, es recull *de propi puny*, amb la definició de l'expressió indicada anteriorment, és a dir, *de mà pròpia*, i l'exemple *Ha escrit la carta de propi puny*.

Ni el Diccionari Fabra ni la Gran Enciclopèdia no recullen tampoc les expressions que trobem en les obres de Moll, *de mà pròpia* i *de propi puny*. Podem veure, però, quin és el seu ús en els casos adequats. Així, el Diccionari Fabra defineix *autògraf* dient "escrit de la pròpia mà de l'autor", i *hòlograf* "dit del testament, document, etc., escrit tot ell de la mà del testador, de l'autor, etc.". I la Gran Enciclopèdia defineix *autògraf* "escrit de la mateixa mà de l'autor" i *hòlograf* amb la mateixa definició del Fabra. Es tracta, doncs, de solucions anàlogues, encara que no idèntiques, a les proposades per Moll, que són, però, les úniques indicades com a frases o fórmules fixes. Notem també que, en el llenguatge dels erudits, quan es refereixen als copistes dels antics manuscrits, es fan servir expressions com *escrit d'una mateixa mà, d'una mà diferent*, etc.

En canvi, en els textos de Joan Coromines trobem usada algunes vegades l'expressió *de puny i lletra*: *El mes penúltim de la seva vida, el novembre de 1948, ens va enviar una llista d'esmenes que jo he vist, de puny i lletra seva, encarregant-nos...* (*Lleures i converses d'un filòleg*, pàg. 173, nota 38); *Tot i inèdita, aquesta massa de documentació resta accessible, copiada i ordenada de puny i lletra d'ell, amb lletra de perspicua lectura* (prefaci al Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana, pàg. X).